

Tryg-Baltica og Købstædernes almindelige Brandforsikring 1

Journal nr.2:8032-562, ld/fødevarer/finans

Rådsmødet den 31. maj 2000

Resumé

1. Købstædernes almindelige Brandforsikring, gensidig (KAB) og Tryg-Baltica har ved brev af 30. juni 1998 anmeldt en samarbejdsaftale med anmodning om en ikke-indgrebserklæring i medfør af konkurrencelovens § 9, subsidiært en individuel fritagelse i medfør af konkurrencelovens § 8, stk. 1. Aftalen er omfattet af overgangsbestemmelsen i konkurrencelovens § 27, stk. 4.
2. Indtil midten af 1970erne havde KAB monopol på at tegne bygningsbrandforsikringer i købstæderne. I starten af 70erne blev det muligt for andre selskaber at tegne disse forsikringer, og KAB blev herved påført en konkurrence, som de ikke tidligere havde været udsat for. KAB havde på daværende tidspunkt og har stadig ingen salgsorganisation.
3. For at imødegå konkurrencen indgik KAB i 1974 aftale med Nye Danske Lloyd om at benytte dennes salgsorganisation. Aftalen sikrede KAB en indtægt. Aftalen er i det væsentlige videreført gennem de fusioner, Nye Danske Lloyd, Baltica og Tryg over tid har gennemført. Tryg-Baltica er den nuværende aftalepart.
4. I korte træk går aftalen ud på, at to konkurrenter via aftalen sikres en vis andel af de policer, der nytægnes af assurandørerne. Det sker gennem en fordeling af nye policer efter branchenumre, som parterne har aftalt. Kunder, der selv henvender sig – evt. gennem en mægler – med ønske om forsikring i et af selskaberne er ikke omfattet af fordelingen.
5. Yderligere er aftalen eksklusiv og uopsigelig indtil år 2010 (i alt 15 år). Parterne må ikke uden samtykke fra den anden part drive nogen virksomhed, hvorved der skabes konkurrence til de aktiviteter, der er forbeholdt den anden part.
6. I EU-retten er kundedelingsaftaler konkurrencebegrænsninger, som er omfattet af artikel 81, stk. 1 EF. Kun i helt særlige tilfælde, hvor der er væsentlige rationaliseringsgevinster og begrænset risiko for prissamordning, kan betingelserne for en individuel fritagelse være opfyldt.
7. Konkurrencestyrelsen har vurderet, at samarbejdsaftalen er omfattet af forbudet i konkurrencelovens § 6, samt at betingelserne for at opnå en individuel fritagelse i medfør af lovens § 8, stk. 1 ikke er opfyldte.
8. Parterne påbydes at ophæve samarbejdsaftalen.

Afgørelse

9. Det meddeles KAB og Tryg-Baltica, at

- samarbejdsaftalen mellem KAB og Tryg-Baltica er omfattet af forbudet mod konkurrencebegrænsende aftaler i konkurrencelovens § 6. Der kan derfor ikke gives parterne en ikke-indgrebserklæring i medfør af konkurrencelovens § 9.
- samarbejdsaftalen mellem KAB og Tryg-Baltica opfylder ikke samtlige betingelser i konkurrencelovens § 8, stk. 1, hvorfor der ikke kan gives parterne en individuel fritagelse i medfør heraf.
- parterne påbydes at ophæve samarbejdsaftalen, jf. konkurrencelovens § 16, stk. 1, nr. 1, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 4. Påbuddet skal være efterkommet senest den 31. december 2000.

Sagsfremstilling

Sagens anledning

10. Købstædernes almindelige Brandforsikring, gensidig (KAB)¹ og Tryg-Baltica har ved brev af 30. juni 1998 anmeldt en samarbejdsaftale med anmodning om en ikke-indgrebserklæring i medfør af konkurrencelovens § 9, subsidiært en individuel fritagelse i medfør af konkurrencelovens § 8, stk. 1. Aftalen er indgået den 23. december 1996 og omfattet af overgangsbestemmelsen i konkurrencelovens § 27, stk. 4.

11. Aftalen har tidligere været anmeldt efter den gamle konkurrencelov. Konkurrencerådet fandt, at samarbejdsaftalen var anmeldelsespligtig i henhold til den gamle lovs § 5, stk. 1. Rådet lagde vægt på, at aftalen omfattede godt 27 % af markedet for bygningsforsikring og dermed udøvede eller kunne udøve den i den gamle konkurrencelovs § 5 omhandlede indflydelse på markedet.

Sagens parter

12. KAB² er moderselskab for bl.a. Forsikringsaktieselskabet K.a.B. International. KAB havde i 1998 bruttopræmieindtægter på 310 mio. kr. KAB havde i 1998 bruttopræmieindtægter fra erhvervsbygningsforsikring på 218 mio. kr.³ KAB har koncession til at tegne forsikringer overalt uden geografiske begrænsninger.

13. TB er et 100 % ejet datterselskab af Unidanmark A/S.⁴ TB er moderselskab for bl.a. Tryg-Baltica Forsikring, livsforsikringsselskab A/S. TB havde i 1998 bruttopræmieindtægter på 9.475 mio. kr., hvoraf 6.118 mio. kr. hidrørte fra skadesforsikring. Tryg-Baltica havde i 1998 bruttopræmieindtægter fra erhvervsbygningsforsikring på 570 mio. kr.⁵ Tryg-Baltica er det største skadesforsikringsselskab i Danmark. Tryg-Baltica har koncession til at drive forsikringsvirksomhed i alle forsikringsbrancher - herfra undtaget dog direkte tegnet livsforsikring.

Aftalens baggrund

14. Kommunalreformen af 1970 og Danmarks indtræden i EF betød, at bygningsbrandforsikringsvirksomhed fra midten af 1970'erne ikke længere var forbeholdt gensidige selskaber som KAB. Indtil dette tidspunkt havde KAB haft monopol på dette område i

købstæderne. Eftersom andre selskaber nu kunne tegne bygningsbrandforsikringer, blev KAB herved påført en konkurrence, som de ikke tidligere havde været udsat for. KAB havde på daværende tidspunkt ingen salgsorganisation, da dette ikke havde været nødvendigt pga. monopol, og fordi forsikringen var lovpligtig. For at imødegå konkurrencen indgik KAB aftale med Nye Danske Lloyd i 1974 om at benytte dennes salgsorganisation i stedet for at oprette en egen. Aftalen garanterede KAB en forsikringsportefølje. På den måde vedblev KAB at være et selvstændigt selskab på markedet. Aftalen er i det væsentlige videreført gennem de fusioner Nye Danske Lloyd, Baltica og Tryg over tid har gennemført. Tryg-Baltica er den nuværende aftalepart.

15. I korte træk går aftalen ud på, at to konkurrenter via aftalen sikres en vis andel af de policer, assurandørerne nytegner. Aftalen herom gennemføres ved, at kundernes nytegning af forsikring fordeles mellem parterne efter den fordeling inddelt efter branchenumre, som parterne har aftalt. Endvidere er aftalen eksklusiv og uopsigelig indtil år 2010.

Samarbejdsaftalen

16. Der er tale om en aftale mellem to konkurrenter om et samarbejde om erhvervsmæssige bygningsbrandforsikringer mv.

Formål

17. Et af formålene med aftalen har oprindeligt været at sikre KAB's fortsatte eksistens som selvstændigt virkende gensidigt selskab for bygningsbrandforsikring, da KAB ikke havde en selvstændig salgsorganisation, da KAB's monopol blev ophævet i starten af 1970'erne. Dette er senest sket i 1996 ved, at Tryg-Baltica har stillet sit salgsskema til rådighed for tegning af erhvervsmæssige bygningsbrandforsikringer til KAB.

18. Det skal bemærkes, at de i dette notat omhandlede bestemmelser stammer tilbage fra KAB's indgåelse af den første samarbejdsaftale med Nye Danske Lloyd. Tryg-Baltica er ved fusioner og universalsuccession blevet samarbejdspartner i aftalen og er blevet automatisk berettiget og forpligtet af aftalen.

Område

19. Ifølge aftalen er KAB's område Erhvervsmæssig Bygningsbrandforsikring og forsikring af Tilbehør som defineret i samarbejdsaftalens § 1, jf. aftalens § 3.

20. Alle andre forsikringer, end dem der fremgår af aftalens §§ 3, 8 og 9, er Tryg-Balticas område, jf. aftalens § 4 (forbeholdt virksomhed). §§ 8 og 9 omhandler situationer, hvor forsikringsmægler, -rådgiver o.l. samt kunder ønsker at tegne forsikringen i eet af de to selskaber uden hensyn til aftalen i øvrigt. KAB må ikke drive nogen virksomhed eller etablere samarbejde med nogen anden virksomhed, hvorved KAB etablerer konkurrence med Tryg-Baltica, jf. aftalens § 3, stk. 2.

Nytegning

21. Parterne virker for nytegning af forsikringer til hinanden. "Virker for" betyder, at parterne henviser kundeemner til hinanden. Aftalen er i et bilag til aftalen udformet således, at kunderne fordeles efter en internt aftalt fordeling.

22. Ifølge aftalen skal Tryg-Baltica lade sin salgsorganisation virke for nytegning til KAB af erhvervmæssig bygningsbrandforsikring i et omfang, som sikrer KAB præmieindtægter, der svarer til, hvad KAB kunne have forventet fra Baltica forud for dennes fusion med Tryg.

23. Til gennemførelse af dette har parterne foretaget en opdeling af ejendomme på ejendomsstyper, som de har delt mellem sig. Opdelingen fremgår af bilag til aftalen. Fordelingen genforhandles årligt. Forsikringer på de forskellige ejendomsstyper tegnes i de respektive selskaber. Årligt nytagnes der for ca. x mio. kr. i hvert selskab.

24. Den aftalte fordeling følges, når det tegnes forsikring gennem en assurandør, servicecentre eller andre salgsmedarbejdere. Hvis en forsikringsmægler, -rådgiver eller lignende aktivt fremsætter ønske om tilbud fra/tegning hos kun en af parterne, tilsidesætter dette den ovennævnte fordeling.

Genforsikring

25. Parterne har forpligtet sig til at tilbyde at genforsikre en vis kvote hos hinanden. Også her er formålet at sikre KAB mulighed for at opretholde en bestemt fordeling. Tryg-Baltica har pligt til at tilbyde reinsurance (genforsikring) til KAB af forsikringer med bygningsbrand for ejendomme, der ikke er omfattet af Erhvervmæssig Bygningsbrandforsikring, all-risk forsikringer med bygningsbrand og lovpligtige forsikringer (dvs. af forsikringer, der ikke er omfattet af KAB's ejendomsstyper). Tilsvarende har KAB pligt til at tilbyde Tryg-Baltica co- eller reinsurance af forsikringer, der med Tryg-Balticas samtykke er tegnet af KAB uden for KAB's område. Hvis KAB derudover ønsker at genforsikre sin forsikringsportefølje, skal denne genforsikring tilbydes Tryg-Baltica. Hvis ikke andet er aftalt, afgives og tilbydes genforsikring på markedsvilkår.

Eksklusivitet

26. Tryg-Baltica må ikke uden KAB's samtykke indgå aftale om samarbejde eller alliance med en anden forsikringsvirksomhed (bortset fra dem, der allerede er indgået aftale med, jf. aftalens § 15 jf. § 16), hvorved Tryg-Baltica påtager sig forpligtelser, der begrænser Tryg-Balticas og KAB's mulighed for nytegning af de bygningsbrandforsikringer, som er omfattet af aftalen.

27. Tryg-Baltica kan etablere samarbejde med andre selskaber uden KAB's samtykke om alt andet end de omtalte bygningsbrandforsikringer, som er forbeholdt KAB.

28. KAB må ikke uden Tryg-Balticas samtykke drive nogen virksomhed eller etablere samarbejde – direkte, indirekte, aktivt eller passivt – med nogen anden virksomhed, hvorved der skabes konkurrence med den for Tryg-Baltica forbeholdte forsikringsvirksomhed, jf. aftalens § 3.2.

29. Parterne har således aftalt ikke at påføre hinanden konkurrence på deres respektive hovedområder. Aftalen er eksklusiv for så vidt angår de områder, der er det primære for den anden.

30. Ved aftalens indgåelse havde Tryg-Baltica allerede indgået aftaler med De Fynske Købstæders Brandforsikring (Gensidig) og Ærø Brand G/S. Endvidere har Tryg-Baltica indgået aftaler med diverse organisationer om tegning af forsikringer. KAB deltager i diverse forsikringspools. Præmieindtægter, der kommer fra disse aftaler, indgår ikke i den pulje, parterne har aftalt at dele.

Taksering og vurdering

31. Oprindeligt havde parterne aftalt at bruge Tryg-Balticas vurderingskorps ved besigtigelse og skadesopgørelse. KAB betalte Tryg-Baltica for brugen af korpset. Efterfølgende har KAB etableret et eget taksatorkorps og benytter således ikke længere Tryg-Balticas.

Præmier

32. Parterne har oplyst, at der ikke sker en prissamordning af præmier.

Varighed og ophør

33. Aftalen trådte i kraft den 1. januar 1996 og er gældende indtil den 1. januar 2010, til hvilket tidspunkt den kan opsiges med 1 års varsel til enhver 1. januar, dvs. at varslet kan blive op til 2 år. Aftalen varer således i mindst 14 år.

Generelt

34. Endelig indeholder aftalen bestemmelser om teknisk og administrativt samarbejde, edb-ydelser, markedsføring, kontorhjælp og branddirektørerne (assurandører). Disse bestemmelser anses ikke for at være relevante i denne sammenhæng.

Markedet

Produktmarkedet

35. Det relevante produktmarked er skadesforsikringsmarkedet. Aftalen omfatter både Erhvervsmæssig Bygningsbrandforsikring (KAB's område) og alle andre typer skadesforsikringer (Tryg-Balticas område). Disse produkter udgør dele af det samlede skadesforsikringsmarked.

36. Aftalen regulerer i detaljer produktet bygningsbrandforsikringer, men den vedrører (i ligeså høj grad) det samlede marked for skadesforsikringer, hvorfor markedet i denne sammenhæng antages at være det samlede marked for skadesforsikringer.

Det geografiske marked

37. Aftalen finder kun anvendelse på forsikringer, der udelukkende dækker interesser i Danmark incl. Grønland og Færøerne. Ejendommene skal være beliggende i Danmark.

38. For at kunne tilbyde forsikringer i Danmark, skal et selskab have koncession til at drive forsikringsvirksomhed i Danmark og være underlagt dansk tilsyn. Udenlandske selskaber skal have koncession til at drive virksomhed i Danmark, have en filial i Danmark eller have tilladelse til grænseoverskridende aktiviteter fra hjemlandets tilsyn og Finanstilsynet.

39. Bygningsbrandforsikringer må kun tegnes hos forsikringselskaber, der har koncession til at tegne disse i Danmark. Det betyder, at den enkelte forsikringstager ikke kan tegne bygningsbrandforsikringer på ejendomme beliggende i Danmark i udenlandske selskaber, der ikke har koncession til at tegne bygningsbrandforsikringer i Danmark.

40. Det geografiske marked er derfor Danmark.

Parternes stilling på det relevante marked

41. I 1998 havde skadesforsikringsbranchen bruttopræmieindtægter på 34.114 mio. kr.⁶ Heraf udgjorde erhvervsmæssig bygningsforsikring 2.840 mio. kr.⁷ eller ca. 8 \%. Af det samlede marked for skadesforsikring har KAB en markedsandel på ca. 1 \%, og Tryg-Baltica har en markedsandel på ca. 18 \%. Tryg-Baltica skønner, at de i dag har en markedsandel af det samlede skadesforsikringsmarked på ca. 22 \%.

42. Af delmarkedet for erhvervsbygningsforsikring, har KAB en andel på ca. 8 \%, og Tryg-Baltica har en andel på ca. 20 \%. Samlet omfatter aftalen ca. 28 \% af markedet for bygningsforsikring. Alle andre aktører på bygningsforsikringsmarkedet har markedsandele, der ligger under parternes samlede.

43. Af delmarkedet for erhvervsmæssig bygningsbrandforsikring skønner Tryg-Baltica, at KAB har en andel på ca. 15,5 \% og Tryg-Baltica en andel på ca. 16 \%. Samlet skønnes aftalen således at omfatte ca. 31,5 \% af markedet for erhvervsmæssig bygningsbrandforsikring.

44. Det har ikke været muligt at opgøre markedsandele på nytegning alene. Parternes markedsandele på hhv. 1 og 18 \% af det samlede skadesforsikringsmarked lægges til grund i det følgende, da aftalen omhandler al skadesforsikringsvirksomhed.

Kommissionens meddelelse fra 1962 om handelsagenter

45. Anmelder anfører, at der er tale om en sædvanlig agentaftale, hvor Tryg-Baltica som agent stiller sit salgsapparat til rådighed for KAB som agenturgiver, og hvor Tryg-Balticas salgsorganisation betjener KAB.

46. Af Kommissionens meddelelse fra 1962⁸ fremgår det, at aftaler med handelsagenter og kommissionærer, hvorved disse påtager sig inden for en bestemt del af et fælles marked af formidle forretninger mv. for en anden virksomhed, ikke er omfattet af artikel 81, stk. 1 EF (tidligere artikel 85, stk. 1 EF). Konkurrenceloven § 6 fortolkes i videst muligt omfang i overensstemmelse med EU-retten. Parterne har ikke henvist til Kommissionens meddelelse.

47. I følge EU-praksis foreligger der et agentforhold, når distributøren ikke bærer nogen risici for de kontrakter, som indgås for agenturgiver ("risikokriteriet"), og når agenten kan betragtes som et rent hjælpeorgan, der i realiteten udgør en del af agenturgiverens virksomhed ("integrationskriteriet"). Således definerede agenter betragtes ikke som selvstændige virksomheder og falder uden for anvendelsesområdet for konkurrenceloven § 6.

Vurdering

48. Konkurrencerådet skal tage stilling til, om der i samarbejdsaftalen er konkurrencebegrænsende elementer, der er omfattet af forbudet i konkurrenceloven § 6, stk. 1. Hvis dette måtte være tilfældet, skal Konkurrencerådet tage stilling til, om der i givet fald kan meddeles parterne en individuel fritagelse efter konkurrenceloven § 8, stk. 1.

49. Begge parter driver erhvervsvirksomhed og udøver gennem aftalen økonomisk virksomhed, jf. konkurrencelovens § 2. Der gælder ingen undtagelser eller fritagelser i henhold til EU-regler, jf. §

4, da aftalen ikke er omfattet af gruppefritagelsen på området. Aftalen er ikke indgået i koncernforhold, jf. § 5.

50. Allerede fordi parternes samlede omsætning overstiger 1 mia. kr. (5,7 mia. kr.), er aftalen ikke omfattet af bagatelreglen i konkurrencelovens § 7, stk. 1, som undtager anvendelse af konkurrencelovens § 6 på aftaler mellem virksomheder, der har en samlet omsætning på under 1 mia. kr. og en markedsandel under 10 \%. Aftalen kan derfor bedømmes efter konkurrencelovens § 6.

Kommissionens agentmeddelelse

51. Parterne har henvist til, at der er tale om en almindelig agentaftale. Det er imidlertid styrelsens vurdering, at der i denne situation ikke er tale om et agentforhold, som er omfattet af Kommissionens agentmeddelelse. Integrationskriteriet kan ikke anses for opfyldt. Tryg-Baltica udgør ikke en integreret del af KAB. Tryg-Baltica optræder ikke som KAB's forlængede arm.

52. Hvad angår risikokriteriet må dette antages at være opfyldt. Tryg-Baltica bærer ikke risikoen for KAB's produkter.

53. Efter Kommissionens afgørelser, som er stadfæstet af EF-domstolen, fremgår, at integration foreligger, hvis agenten kun har begrænsede aktiviteter ved siden af mellemværendet med agenturgiver og disse ikke er i konflikt med agentforholdet, dvs. hvis agenten ikke sælger konkurrerende produkter.⁹ Tryg-Baltica sælger konkurrerende produkter, som dog er begrænset ved aftalen. Tryg-Balticas aktiviteter ud over samarbejdet udgør en meget betydelig del af Tryg-Balticas samlede aktiviteter.

54. Aftalen kan herefter vurderes i medfør af konkurrencelovens § 6.

Parternes bemærkninger

55. Tryg-Balticas bemærkninger har hovedsageligt været af redaktionel karakter og er indføjet i notatet. Af KAB's bemærkninger, er det især bemærkningerne om den ikke-eksisterende konkurrence samt tal over KAB's porteføljeudvikling, der giver styrelsen anledning til bemærkninger.

56. KAB anfører, at aftalen ikke er konkurrencebegrænsende, da der ikke er nogen konkurrence mellem parterne at begrænse. Styrelsen bemærker hertil, at der netop ikke er nogen konkurrence mellem parterne pga. aftalen. Det er den potentielle konkurrence mellem parterne, der er begrænset ved aftalen. Dette er i ligeså høj grad omfattet af konkurrenceloven, som begrænsninger af den aktuelle konkurrence.

57. Af KAB's brev af 10. maj 2000 ses af tabel på side 7, at der er sket et fald i forsikringer (porteføljen) tegnet via Tryg-Baltica, mens der er sket en stigning i den portefølje, der er tegnet uden om Tryg-Baltica. Den del af porteføljen, der er tilgået KAB uden om Tryg-Baltica, overstiger klart den del, der er tegnet via Tryg-Baltica. Tegningen uden om Tryg-Baltica sker via forsikringsmæglere, direkte fra kunder m.v. Tegningen er ikke sket gennem assurandører. Som det ses, er KAB's portefølje tegnet uden om Tryg-Baltica på x mio. kr. i 1998 mod x mio. fra Tryg-Baltica samme år. 10 år før var fordelingen omvendt: x mio. kr. fra Tryg-Baltica og x mio. kr. fra

andre. Den del, der kommer fra forsikringsmæglere m.v. vedrører bl.a. erhvervsbygningsbrandforsikringer, hvor kunden/mægleren selv aktivt indhenter tilbudet. Det skal bemærkes, at det er porteføljetal og ikke opgørelser over nytegning.

Konkurrencelovens § 6

58. I medfør af konkurrencelovens § 6, stk. 1 er det forbudt for virksomheder at indgå aftaler, der direkte eller indirekte har til formål eller følge at begrænse konkurrencen.

59. I korte træk går aftalen ud på, at to konkurrenter via aftalen sikres en vis andel af de policer, assurandørerne nytegner. Aftalen herom gennemføres ved, at kundernes nytegning af forsikring fordeles mellem parterne efter den fordeling inddelt efter branchenumre, som parterne har aftalt. Yderligere er aftalen eksklusiv og uopsigelig indtil år 2010 (i alt 15 år).

60. I EU-retten er kundedelingsaftaler hard core konkurrencebegrænsninger, som er omfattet af artikel 81 EF. Kun i helt særlige tilfælde, hvor der er væsentlige rationaliseringsgevinster og begrænset risiko for prissamordning, kan betingelserne for en individuel fritagelse være opfyldt.¹⁰

61. Der er tale om en horisontal aftale indgået mellem 2 konkurrenter. Der er flere bestemmelser i aftalen, hvor det skal undersøges, om de har konkurrencebegrænsende virkninger: 1) kundedeling, 2) eksklusivitet, 3) provision og 4) uopsigelighed og opsigelse.

Fordeling af nytegnede forsikringer

62. Parterne har aftalt, at fordele kunderne mellem sig. Bygningsbrandforsikring på de i bilaget oplyste ejendomsstyper tegnes i hhv. KAB og Tryg-Baltica efter den aftalte fordeling. Alle andre forsikringer tegnes i Tryg-Baltica, uanset at KAB også kan (har koncession til) tegne alle de pågældende forsikringsprodukter.

63. Tegnes en forsikring gennem en assurandør, hører forsikringen automatisk til det selskab, der har ret til denne efter aftalen, jf. at assurandøren kun nytegner forsikringer til det selskab, som vedkommende ejendom hører under i den pågældende situation, jf. omtalte bilag til aftalen. Kunder og mæglere kan aktivt vælge om forsikringerne skal tegnes i hhv. Tryg-Baltica eller KAB, hvis de er opmærksomme på, at dette er muligt.

64. Aftalen begrænser således hhv. KAB's og Tryg-Balticas adgang til konkurrere om de samme kunder, ligesom den hindrer parterne i at tilbyde egne produkter til nogle potentielle kunder. Herved har parterne afskåret sig fra en del af markedet. Dette er omfattet af forbudet mod opdeling af markeder i § 6, stk. 2, nr. 3.

Eksklusivitet

65. Tryg-Baltica må ikke uden KAB's samtykke indgå aftaler om samarbejde med en anden forsikringsvirksomhed, hvor Tryg-Baltica påtager sig forpligtelser, som begrænser KAB's mulighed for nytegning af brandforsikringer. KAB må ikke drive nogen virksomhed eller indgå i samarbejde med andre, hvorved der etableres konkurrence med den for Tryg-Baltica forbeholdte virksomhed (alt andet end bygningsbrandforsikring).

66. Parterne har aftalt (aktuelt og potentielt) ikke at konkurrere med hinanden eller etablere konkurrence på de områder, der er forbeholdt den anden part, uanset at de har koncession hertil.

67. Kundedelingen kombineret med eksklusiviteten i aftalen medfører, at parterne har elimineret muligheden for at blive påført konkurrence fra den anden parts side og eventuelt derigennem fra andre selskaber. Dette gælder også i forhold til nye kunder. Der er for parterne en konkurrent mindre på markedet. Kunder og mæglere vil selv kunne henvende sig til begge selskaber, hvis de er opmærksomme på at denne mulighed eksisterer. På samme tid har parterne frasagt sig muligheden for at konkurrere på en del af markedet.

68. Parternes aftale om eksklusivitet er ligeledes omfattet af forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 2, nr. 3.

Provision

69. I den konkrete situation er provisionsbestemmelserne ikke omfattet af forbudet i konkurrencelovens § 6.

Uopsigelighed og opsigelse

70. Aftalen er gældende fra den 1. januar 1996 til den 1. januar 2010. Aftalen kan opsiges til den 1. januar 2010 og enhver senere 1. januar med 1 års varsel. Aftalen er således uopsigelig i 14 år.

71. Uopsigeligheden og aftalens varighed binder parterne sammen i uforholdsmæssig lang tid. Ingen af parterne kan i denne periode indgå samarbejder med andre, ligesom parterne ikke selv kan starte konkurrerende virksomhed op. Andre selskaber forhindres i at indgå samarbejde med hhv. Tryg-Baltica og KAB om de for den anden part forbeholdte områder.

72. Dette er omfattet af konkurrencelovens forbud i § 6, stk. 2, nr. 1 om andre forretningsbetingelser.

Konklusion

73. Samarbejdsaftalen indeholder konkurrencebegrænsende bestemmelser, og der kan derfor ikke gives parterne en ikke-indgrebserklæring i medfør af konkurrencelovens § 9.

Konkurrencelovens § 8

74. Konkurrencerådet skal herefter vurdere, om samarbejdsaftalen kan opnå en individuel fritagelse i medfør af konkurrencelovens § 8. For at opnå en individuel fritagelse skal alle betingelser i § 8, stk. 1 være opfyldte.

§ 8, stk. 1, nr. 1: aftalen skal bidrage til at styrke effektiviteten i produktionen eller distributionen af varer eller tjenesteydelser.

75. KAB har ikke en selvstændig salgsorganisation, hvorfor benyttelsen af Tryg-Balticas salgsorganisation betyder, at der sker en distribution af KAB's produkter, som ifølge KAB ellers ikke ville ske.

76. KAB's produkter adskiller sig imidlertid ikke væsentligt fra Tryg-Balticas i henseende til egenskaber, anvendelse mv. Der er således ikke tale om, at aftalen sikrer opretholdelse af et særligt produkt eller lignende. Samtidig bevirker aftalen, at ingen af de kunder, der ønsker at forsikre de ejendomstyper, der oplyst under de respektive selskaber i bilaget til aftalen, modtager tilbud fra det andet selskab, når de henvender sig til en assurandør i Tryg-Baltica for at tegne en bygningsbrandforsikring, da parterne har aftalt at dele kunderne mellem sig. Dette hæmmer distributionen af mindst et af produkterne. Sikringen af KAB's distribution fører ikke til, at konkurrencen fremmes, men til at den begrænses.

77. Betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 1 anses ikke for opfyldt.

§ 8, stk. 1, nr. 2: aftalen skal sikre forbrugerne en rimelig andel af fordelene ved aftalen

78. Forbrugerbegrebet skal i denne sammenhæng forstås bredt, da der er tale om en aftale om erhvervskunder. De fordele, der under denne aftale sikres forbrugerne, kan være et højere serviceniveau, lavere omkostninger, der alt andet lige må afspejle sig i lavere præmier og højere kvalitet og ekspertise. Men det antages, at der ingen særlige fordele er ved KAB's produkt i forhold til andres produkter, og dermed er der ingen særlige fordele, der tilfalder forbrugerne.

79. Betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 2 anses herefter ikke for opfyldt.

§ 8, stk. 1, nr.3: aftalen må ikke pålægge virksomhederne unødvendige begrænsninger

80. De begrænsninger de to selskaber pålægges ved aftalen er især eksklusivforpligtelsen, kundeopdelingen og opsigelsesreglerne.

81. Parterne har anført, at der er tale om et agentforhold, hvor det er naturligt, at agenten og agenturgiveren ikke modarbejder hinandens interesser. Styrelsen er som nævnt ikke enig i, at der foreligger et agentforhold som defineret i Kommissionens meddelelse.

82. Dertil kommer, at selv om der ville være fordele knyttet til aftalens formål, så kan det ikke anses for nødvendigt med eksklusivitet og kundedeling. Disse klausuler, samt aftalens løbetid, tjener ikke selvstændige formål. Det binder begge parter i en unødvendig lang periode. Ingen af parterne kan indgå samarbejdsaftaler med andre selskaber, som vedrører den anden parts hovedområde (men dog om sit eget område). Parterne har aftalt at dele præmierne mellem sig i en periode på i alt 15 år.

83. Betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 3 anses ikke for opfyldt.

§ 8, stk. 1, nr. 4: aftalen må ikke give virksomhederne mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer eller tjenesteydelser

84. Uanset at aftalen omfatter ca. ¼ af markedet for bygningsforsikringer, er dette ikke med til at udelukke konkurrencen på markedet. Der er mange andre selskaber, der også tilbyder bygningsbrandforsikringer. Aftalen giver ikke parterne mulighed for at udelukke konkurrencen på markedet.

85. Betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 4 anses opfyldt.

Konklusion

86. Samarbejdsaftalen mellem KAB og Tryg-Baltica er omfattet af forbudet mod konkurrencebegrænsende aftaler i konkurrencelovens § 6. Der kan derfor ikke gives parterne en ikke-indgrebserklæring i medfør af konkurrencelovens § 9.

87. Aftalen er ikke omfattet af gruppefritagelse for visse kategorier af aftaler m.v. på forsikringsområdet.

88. Parterne har ikke godtgjort, at samarbejdsaftalen mellem KAB og Tryg-Baltica opfylder alle betingelser i konkurrencelovens § 8, stk. 1, hvorfor der ikke kan gives parterne en individuel fritagelse i medfør heraf.

Købstædernes almindelige Brandforsikring har den 26. juni 2000 indbragt afgørelsen for Konkurrenceankenævnet.

1 Et gensidigt forsikringsselskab er en selskabsform, som består i, at flere personer, der ønsker at forsikre sig mod risici, aftaler, at alle skal bidrage til at dække en skade, som rammer den enkelte.

2 ”Købstædernes almindelige Brandforsikring er Danmarks ældste eksisterende forsikringsselskab. Den 13. januar 1761 godkendte Frederik V en anordning om brandforsikring for alle købstæder i Danmark og oprettede dermed Købstædernes almindelige Brandforsikring. I de første mange år var Købstædernes et statsforetagende, men i perioden fra 1870 til 1875 blev det privatiseret. I foråret 1871 blev valget af det første repræsentantskab gennemført, og der blev udpeget en administrerende direktør. Købstædernes tegnede fortsat udelukkende bygningsbrandforsikringer, men til gengæld havde selskabet monopol på tegning af brandforsikring i de danske købstæder. Ved kommunalreformen i 1970 bortfaldt de geografiske grænser mellem bygningsbrandforsikringsselskaberne, men først ved Danmarks medlemskab af EF fik ethvert forsikringsselskab mulighed for at tegne bygningsbrandforsikring, og tilsvarende fik Købstædernes mulighed for at tegne andre brancher”. Kilde: <http://www.kab.dk/>.

3 Finanstilsynet, Skadesforsikringsselskaber, Statistik 1998.

4 Unidanmark meddelte den 6. marts 2000, at den fusionerer med MeritaNordbanken.

5 Finanstilsynet, Skadesforsikringsselskaber, Statistik, 1998.

6 Finanstilsynet, Skadesforsikringsselskaber, Statistik, 1998.

7 Finanstilsynet, Skadesforsikringsselskaber, Statistik, 1998.

8 EFT 139 af 24. december 1962, s. 2921/62. Det er meningen, at Kommissionens forordning om anvendelse af EF-traktatens artikel 81, stk. 3, på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis, EFT L 336/21 af 22. december 1999, skal erstatte 1962-meddelelsen. Aftalen mellem KAB og Tryg-Baltica er horisontal og vil ikke være omfattet af forordningen.

9 Se Lars Kjølbye i U94B.151.

10 Kim Lundgaard Hansen m. fl., EU Konkurrenceretten s. 242 ff.